

ACTUALITATEA BISERICESCĂ ȘI ECUMENICĂ

CHURCH AND ECUMENICAL NEWS

Personal Impressions on a Recent Visit to Korea Impresii personale legate de o vizită în Coreea

Pr. Conf. Dr. Habil Daniel BUDA

Summary:

This article contains a few commentaries on the speech given by Pope Francis in front of the Central Committee of the World Council of Churches (WCC) at the occasion of his visit to the Ecumenical Centre in Geneva at June 21st 2018. The authors highlight especially the critics and observations the Pope made on the missionary activities of WCC and other aspects which might be of particular importance for the Orthodoxy.

Keywords:

World Council of Churches; Pope Francis, seventhly in biblical perspective; mission of the World Council of Churches.

Introducere

Anul 2018 înseamnă pentru CMB aniversarea a șaptezeci de ani de la fondarea sa la data de 23 august 1948 de către 147 de biserici în special din Europa și America de Nord, în cadrul primei adunări generale care a avut loc la Amsterdam (Olanda). Pentru a marca această aniversare, forumurile conducătoare

o messa catolică la PALEXPO, lângă aeroportul din Geneva, cu participarea mai multor zeci de mii de credincioși veniți din Elveția, dar și din Franța vecină.

Scopul acestui articol este de a oferi câteva comentarii pe marginea cuvântării rostită de papa Francisc în fața Comitetului Central al CMB cu ocazia acestei vizite. În finalul acestui studiu este publicată, în traducere românească, întreaga cuvântare pontificală.

Discursul pontifical

1. Pererinaj ecumenic al papei la Geneva

Denumirea acordată de către papa Francisc acestei vizite este deja deosebită: ”pelerinaj ecumenic” pentru a marca aniversarea a șaptezeci de ani de existență a CMB. Este evident faptul că papa Francisc a considerat vizita sa la Geneva drept parte a Pelerinajului pentru dreptate și pace lansat de CMB.¹ Acest lucru nu este cu totul surprinzător, pentru că după lansarea ”pelerinajului” de către CMB, papa Francisc a cerut catolicilor din întreaga lume să se alăture acestui program al CMB.

În deschiderea cuvântării sale, papa Francisc s-a adresat simplu membrilor comitetului central al CMB prin: ”Iubiți frați și iubite surori.” Apoi a mulțumit pentru primirea călduroasă de care a avut parte, făcând referire specială la discursurile scurte de bun venit, rostite, în calitate de gazde, de către secretarul general CMB, Rev. Dr. Olav Fykse Tveit, și de moderatoarea Comitetului Central al CMB, Dr. Agnes Abuom.

În cuvântul său rostit înainte de discursul papei, secretarul general CMB, Rev. Dr. Olav Fykse Tveit,² a numit vizita papei un moment de sărbătoare pentru ”mișcarea ecumenică cea una.” ”Noi – a adăugat Tveit – am mers împreună, ne-am rugat împreună și am lucrat împreună; mergem, ne rugăm și lucrăm împreună și vom merge, ne vom ruga și vom lucra împreună. Hristos este garanția acestei încrederi. Astăzi, cu această vizită, noi arătăm că este posibil să depășim diviziunile și distanța, precum și conflictele adânci cauzate de diferite tradiții și convingeri de credință. Există mai multe căi de la conflict spre comuniune. Și, desigur, noi încă nu am depășit toate diferențele și diviziunile. De aceea ne rugăm împreună ca Duhul Sfânt să ne ghideze și să ne unească în vreme ce mergem înainte.”

2. Numărul șaptezeci: iertare/dragoste/unitate și misiune

Cuvântarea papei a debutat cu două reflecții de inspirație evanghelică (adică luate din Evanghelie) pe marginea numărului șaptezeci, câți ani împlinește în acest an CMB. Primul text evanghelic amintit este Mt. 18, 22 : “șaptezeci de ori câte

ume ne sugerează aceasta nouă, dacă nu că misiunea este îndreptată spre toate națiunile și că fiecare discipol, spre a fi ca atare, trebuie să devină un apostol, un misionar – urmează o serie de referiri la faptul că CMB ar trebui să fie angajat mai mult în misiune.

¹ Pentru detalii vezi <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/central-committee/geneva-2014/an-invitation-to-the-pilgrimage-of-justice-and-peace>

² Pentru întregul text în limba engleză, vezi <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/other-meetings/papal-visit/speech-of-the-wcc-general-secretary-on-the-occasion-of-the-visit-to-the-wcc-of-his-holiness-pope-francis>

3. CMB – mai mult angajament misionar

Pentru a dezvolta această idee, papa a apelat mai întâi, în discursul său, la istoria CMB: acesta s-a pus în slujba mișcării ecumenice care își are originea într-o ”puternică chemare la misiune.” Într-adevăr, mișcarea ecumenică modernă este, în spunem: “Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții celei veșnice.” (In. 6, 68). Nu este de exclus posibilitatea ca expresia ”primăvara ecumenică” să fi fost folosită de papă în mod conștient ca opus al expresiei ”iarna ecumenică” folosită de actualul secretar general al CMB în discursurile sale, spre a marca dificultățile și impasul cu care se confruntă mișcarea ecumenică și CMB în ultimii ani.

4. Angajamentul Bisericii Romano-Catolice față de ecumenism. Mers, rugăciune și muncă (lucrare) împreună

Este deosebit de important faptul că însuși suveranul pontif a reafirmat în cuvântarea sa din Centrul Ecumenic din Geneva, angajamentul Bisericii Romano-Catolice pentru mișcarea ecumenică: ”... am dorit să particip personal la festivitățile care marchează această aniversare a Consiliului Mondial, nu în ultimul rând pentru a reafirma angajamentul Bisericii Catolice față de cauza ecumenismului și să încurajez cooperarea cu bisericile membre și cu partenerii noștri ecumenici.”

Urmează apoi o reflecție asupra motto-ului ales pentru ziua vizitei: *Mers, Rugăciune și Muncă împreună*.

4.1. Mers împreună

Pentru papa, ”mersul” sau ”mișcarea” are, în acest context, două direcții: spre interior, adică spre centru, pentru ca ”să cunoaștem că suntem ramuri altoite pe o singură viță care este Iisus (cf. In 15, 1-8); și ”în afară” sau ”spre exterior” adică ”spre multele periferii existențiale ale lumii de astăzi, în a ne uni spre a aduce harul vindecător al Evangheliei fraților și surorilor noastre în suferință.” Cuvintele folosite de papa aduc aminte de terminologia folosită în documentul emis de Comisia pentru Misiune Mondială și Evanghelistism a CMB în care Biserica Romano-Catolică este membru cu drepturi și obligații depline, cu titlul *Misiune spre Viață: Misiune și Evanghelistism în Context în Schimbare*.³ Respectivul document vorbește despre

³ Vezi textul original în format PDF pe <https://www.oikoumene.org/en/resources/publications/together-towards-life-mission-and-evangelism-in-changing-landscapes> Pentru o traducere românească vezi *Împreună spre viață: Misiune și Evanghelistism în context în schimbare. O nouă afirmare a Consiliului Mondial al Bisericilor (CMB) despre Misiune și Evanghelistism* în Pavel Aurel, Daniel Buda și Ciprian Toroczka (editori), *Making Mission from the Model of Christ. The Specificity of Orthodoxy and Ecumenism Today*, Astra Museum Publishing, Sibiu, 2013, p. 24-56. Pentru un studiu despre acest document, vezi Jooseop Keum, *Împreună spre viață: misiune și evanghelistizare într-un moment al schimbărilor. O introducere la noua Declarație misionară a CEB în Revista Ecumenică*

”misiune dinspre margini” adică implicarea în misiune a celor care multă vreme au fost doar expuși misiunii și nu au fost parte a acțiunii de misionarizare.

Urmează apoi un nou avertisment, adresat, se înțelege din context, tuturor celor anjagați în misiune: ”Ar trebui să ne întrebăm unii pe alții dacă umblăm în adevăr sau doar simplu în cuvinte, dacă îi prezentăm pe frații și surorilor noastre Domnului din grijă pentru ei, sau dacă ei sunt excluși din aria noastră de interes real. Ar trebui să ne întrebăm de asemenea dacă continuăm să mergem pe propriile noastre urme, sau să plecăm cu convingere să-L aducem pe Domnul lumii.”

4.2. Rugăciune împreună

La fel ca în mersul împreună, și în rugăciune ”nu putem să mergem înainte prin noi înșine pentru că harul lui Dumnezeu nu este atât de adaptat pentru a se potrivi fiecăruia ca armonie răspândită în rândul credincioșilor care se iubesc unul pe altul.” Este relevantă rugăciunea ”Tatăl nostru” ca simbol al unității în care ”noi simțim un ecou în noi, al fiilor și fiicelor noastre, dar și al fraților și surorilor noastre în devenire.” Reținem afirmația importantă a papei : ”Rugăciunea este oxigenul ecumenismului.”

Și această parte a cuvântării papale se încheie cu întrebări provocatoare : ”Haideți să ne întrebăm pe noi înșine: Cât de mult ne rugăm unii pentru alții? Domnul s-a rugat ca noi să fim una: Îl imităm noi pe Domnul în această privință?” Cu alte cuvinte, ar trebui să vorbim mai puțin despre rugăciunea comună și să o practicăm mai mult, precum și să ne rugăm unii pentru alții.

4.3. Munca (lucrarea) împreună

În această parte, papa a prezentat mai multe exemple de colaborare între CMB și Biserica Romano-Catolică. Începe cu o referire la Comisia pentru Credință și Constituție și la Comisia pentru Misiune Mondială și Evanghelistism. Papa nu amintește în discursul său, însă acestea sunt comisiile CMB în care Biserica Romano-Catolică este membră cu drepturi depline. ”Căutarea” Comisiei pentru Credință și Constituție ”pentru o viziune comună asupra Bisericii, împreună cu munca acesteia pentru studierea chestiunilor de natură etică și morală, ating arii cruciale pentru viitorul ecumenismului.” Papa se referă aici la două documente emise recent de Comisia pentru Credință și Constituție, anume (1) *Biserica, spre o viziune comună*,⁴ un document eclesiologic de mare importanță, poate cel mai important document al

Sibiu, anul IV, nr. 3, p. 499-504; republicat în Pavel Aurel, Daniel Buda și Ciprian Toroczkai, *Making Mission from the Model of Christ. The Specificity of Orthodoxy and Ecumenism Today*, Astra Museum Publishing, Sibiu, 2013, p. 17-23.

⁴ Vezi textul în engleză și trimiterea spre traducerea în diferite alte limbi <https://www.oikoumene.org/en/resources/publications/the-church-towards-a-common-vision>

acestei Comisii după faimosul document *Botez, Euharistie, Preoție și (2) Discernământ moral în Biserici. Un document de studii*⁵ precum și la toate eforturile acestei comisii de a discuta chestiuni de natură morală. Sunt amintite de asemenea cooperarea inter-religioasă cu CMB, conlucrarea în cadrul Săptămânii de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor, în cadrul Institutului Ecumenic de la Bossey, precum și ”participarea tot mai crescândă la Ziua de rugăciune pentru Protecția Creației.”

5. Diaconia ecumenică

”Diaconia” este, potrivit acestui discurs al papei, termenul potrivit pentru a defini ”munca comunităților noastre creștine. ... Este modul nostru de a-L urma pe Domnul nostru care nu a venit “ca să I se slujească, ci ca să slujească” (Mc. 10, 45).” Menționând ”gama largă de servicii oferite de bisericile membre ale Consiliului

⁵ *Moral Discernment in the Churches. A Study Document*. Faith and Order Paper No. 215, WCC Publications, Geneva, 2013. Ar trebui adăugat aici că acest studiu al Comisiei pentru Credință și Constituție a fost publicat cu un ”addendum orthodox” plasat la finalul Introducerii, care conține următorul text: ”Participanții ortodocși ai Comisiei Permanente pentru Credință și Constituție s-au întâlnit în Penang (iunie 2012), după care apoi s-au întâlnit în Bossey (noiembrie 2012) unde a fost prezentat textul final al documentului *Discernământul moral în Biserici: Un document de studii*, a apreciat munca conținută în acest text. Documentul de studii, din punct de vedere academic, poate fi folosit în școlile teologice ortodoxe și în mediile academice. Conține instrumente menite să înțeleagă diferiți factori cauzatori ai divizării bisericilor în ceea ce privește chestiunile de natură morală. Totuși, membrii ortodocși ai Comisiei Permanente își exprimă îngrijorarea lor cu privire la întregul proces de studiu. Ortodocșii citează acest text într-un mod care nu reflectă tradiția lor; în special ei identifică următoarele arii: • metodologia de lucru a studiului conduce spre o abordare relativistă; • aceeași metodologie este aplicată unității bisericești; • o supra-accentuare a abordării academice non-teologice; • lipsa unei abordări ecumenice mai largi; • lipsa unor aspecte spirituale și teologice, de exemplu, experiența poporului lui Dumnezeu în Biserică, consensus fidelium; • anumite ipoteze prezente de-a lungul textului care nu ar trebui făcute. Aceeași abordare relativistă este aplicată și surselor; pentru ortodocși însă există trei surse inițiale capitale pentru discernământul moral: Sfânta Treime, Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Aceste surse nu pot fi plasate la același nivel cu alte surse. Participanții ortodocși ai Comisiei Permanente pentru Credință și Constituție care s-au întâlnit în Penang sugerează ca acest text să fie trimis Adunării CMB din 2013 ca un pas preliminar al unui studiu mai extins. Recomandarea lor este ca pe viitor, Comisia pentru Credință și Constituție să pună pe agenda sa alte discuții teologice în domeniul discernământului moral.” Acest ”addendum orthodox” are o notă care cuprinde următorul text: ”Catolicii (adică membrii catolici ai comisiei n. n.) împărtășesc aceeași îngrijorare precum cea menționată în acest addendum orthodox. De aceea ei susțin recomandarea, inclusă în Introducere, ca textul să fie trimis Adunării CMB din 2013 ca un pas preliminar al unui studiu pe care Comisia pentru Credință și Constituție să-l continue în viitor.”

Mondial” papa arată că ”credibilitatea Evangheliei este pusă la încercare de modul în care creștinii răspund la strigătul tuturor celor care, în toate părțile lumii” suferă diferite nedreptăți. După o scurtă referire la creșterea sărăciei la nivel global, papa încheie această parte cu un îndemn în care l-a citat pe antecesorul său, papa Benedict al XVI-lea : ”Haideti să ne lăsăm provocați de compasiune și de strigătul celor care suferă: “programul unui creștin este o *inimă care strigă*” (BENEDICT XVI, *Deus Caritas Est*, 31).

Îndemnuri finale

Discursul papei se încheie cu șase⁶ îndemnuri introduse prin cuvintele ”Haideti să...” Aceste îndemnuri ar putea fi rezumate astfel :

(1) *Îndemn la continuarea cooperării ecumenice prin concentrarea asupra domeniilor unde se poate lucra împreună* : ”Haideti să vedem ce anume putem să facem în mod concret, decât să fim descurajați de ceea ce nu putem să facem.”

(2) *Îndemn la sprijinirea creștinilor din Orientul Mijlociu* : ”Haideti de asemenea să ne uităm la numeroșii noștri frați și surori din diferite părți ale lumii, mai ales din Orientul Mijlociu, care suferă pentru că sunt creștini. Haideti să ne apropiem de ei.”

(3) *Îndemn la exploatarea ”ecumenismului sângelui”* : ”Haideti să nu uităm că drumul nostru ecumenic este precedat și acompaniat de un ecumenism deja realizat, ecumenismul sângelui, care ne obligă să mergem mai departe.” Este vorba de martiriul comun al creștinilor de diferite confesiuni din ultimele decenii (în perioada comunismului, dar și în Orientul Mijlociu în vremea noastră) care ne obligă să continuăm eforturile spre unitate.

(4) *Îndemn la evitarea absolutizării unor paradigme culturale și la renunțarea la interese partizane* : ”Haideti să ne încurajăm unii pe alții să depășim tentația de a absolutiza anumite paradigme culturale și să nu ne lăsăm prinși de interese partizane.”

(5) *Îndemn la sprijinul celor de bine care se îngrijesc de cei în nevoi* : ”Haideti să-i ajutăm pe bărbații și femeile de bine să se dezvolte în îngrijorarea lor pentru evenimente și situații care afectează nu numai o mare parte a umanității, ci adesea ajung pe prima pagină (în mass media *n.n.*). ... Deci, să ne întrebăm pe noi înșine: Ce putem să facem împreună? Dacă o anumită formă de slujire este posibilă, de ce să nu o planificăm și să o punem în aplicare și astfel să experiem o frățietate mai intensă ”în exercitarea dragostei concrete?”

(6) *Îndemn final la muncă și rugăciune comună* : ”Haideti să ne ajutăm unii pe alții să mergem, să ne rugăm și să lucrăm împreună, astfel încât, cu ajutorul lui Dumnezeu, unitatea să crească, iar lumea să creadă.”

Trad. Din eng. de Pr. Conf. Dr. Habil. Daniel Buda

⁶ Trebuie avut în vedere și îndemnul precedent care cuprinde citatul din papa Benedict VI. Astfel avem de-a face cu șapte îndemnuri în acest discurs. Nu întâmplător, papa a dorit să atingă acest număr de șapte.